

Valtuustoaloite veden laatua parantavista kosteikkolautoista

Tekltk 16.06.2026 § 44

Valmistelija

Tekninen johtaja Janne Kaulio, P. 044357 5503

Pyhtään Sosialidemokraatit ry on jättänyt valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että kunta selvittää ja julkaisee verkkosivuillaan tietoa veden laatua parantavista kosteikkolautoista, niiden lupamenettelyistä, rakentamisesta, kasvilajeista, tukimahdollisuuksista sekä huoltotarpeesta. Aloite oheismateriaalina. Aloitteessa ehdotetaan myös, että kunta rakentaisi esimerkinomaisesti kosteikkolautan Pyhtään linnan läheisyyteen.

Kosteikkolautat (kelluvat kosteikot) ovat yksi vesiensuojelun ja vesistökunnostuksen keino. Ne voivat paikallisesti vähentää ravinnekuormitusta, parantaa veden laatua ja lisätä luonnon monimuotoisuutta erityisesti matalissa, rehevöityneissä ja suojaisissa vesistöissä.

Pyhtään kunnalla ei ole omistuksessaan vesialueita. Kosteikkolauttojen toteuttaminen edellyttää aina vesialueen omistajan lupaa ja joissakin tapauksissa myös viranomaisharkintaa (esim. Lupa- ja valvontavirasto, vesilaki). Kunta ei siten voi toteuttaa kosteikkolauttoja omille vesialueilleen, eikä kunta voi yksin vastata tällaisten hankkeiden toteuttamisesta. Kunnan rooli on luontevimmin tiedon jakaminen, yhteistyön tukeminen ja mahdollinen osallistuminen erillisiin hankkeisiin resurssien puitteissa.

1. Lautan sijoitus ja luvitus

- Kosteikkolautan saa sijoittaa vain vesialueen omistajan luvalla. Usein omistaja on osakaskunta tai yksityinen.
- Pieni, omaan rantaan sijoitettava lautta, joka ei häiritse vesiliikennettä, kalastusta tai veden johtamista, ei yleensä edellytä vesilain mukaista lupaa.
- Mikäli lautta on suuri, se sijoitetaan yleisesti käytetylle vesialueelle tai se voi vaikuttaa vesiliikenteeseen, kalastukseen tai veden virtauksiin, on syytä olla etukäteen yhteydessä Lupa- ja valvontavirastoon mahdollisen lupatarpeen arvioimiseksi.
- Käytännössä:
 - aina vesialueen omistajan lupa
 - tarvittaessa Lupa- ja valvontaviraston lupaharkinta (vesilaki).

2. Lautan rakennusohjeet

- Savo-Karjalan Vesienhuoltoyhdistyksen hankkeessa tuotettavat kosteikkolautan rakennusohjeet julkaistaan yhdistyksen verkkosivuilla ja ovat vapaasti hyödynnettävissä. Ne sisältävät myös esimerkkejä järvi-kohteisiin sopivista kasveista.

- Pyhtään kunta voi verkkosivuillaan ohjata asukkaat näihin ohjeisiin sekä vastaaviin kotimaisiin ja kansainvälisiin ohjeisiin (esim. Theseus-opinnäytetöiden rakennemallit).
 - Lintujen kannalta on suositeltavaa, että lautassa on:
 - loivat, kasvillisuuden peittämät reunat tai matalia “ramppeja”, joista lintu pääsee helposti vedestä lautaselle
 - osa lautan pinnasta jätetään avoimeksi ja riittävän tasaiseksi pesimistä varten
3. Mereen ja järveen sopivat kasvilajit
- Järvivesiin soveltuvia yleisiä kasvilajeja ovat esimerkiksi:
 - järviruoko (*Phragmites australis*)
 - järvikaisla (*Schoenoplectus lacustris*)
 - osmankäämit (*Typha*-lajit)
 - sarat (esim. *Carex*-lajeja)
 - keltakurjenmiekka (*Iris pseudacorus*) kohtuudella käytettynä
 - Pyhtään merialue on murtovettä, ei täyssuolaista meriympäristöä. Murtovedessä parhaiten menestyvät lajit, jotka sietävät sekä makeaa että lievästi suolaista vettä, kuten:
 - järviruoko (erittäin käyttökelpoinen myös rannikolla)
 - rantaniittyjen sarat ja kosteikkokasvit tapauskohtaisen soveltuvuuden mukaan.
 - Lautan kasvualustaan voidaan tuoda makeaa vettä ja maata, jolloin osa tavanomaisista kosteikkolajeista menestyy myös murtovesialueen lautan päällä.
4. Lautan rahoitus ja tukimahdollisuudet
- Mahdollisia rahoitus- ja tukilähteitä ovat mm.:
 - Maaseuturahaston kautta haettavat ympäristö- ja vesistökunnostuksen hanketuet (esim. Leader-ryhmien kautta)
 - Lupa- ja valvontaviraston avustukset vesiensuojeluun ja vesistökunnostuksiin
 - Ympäristöjärjestöjen ja säätiöiden pienavustukset
 - Tyypillisesti tukea myönnetään yhdistyksille, osakaskunnille tai hankkeille, ei yksittäisille kotitalouksille.
 - Kunta voi verkkosivuillaan koota yleisen infotekstin keskeisistä tukikanavista ja linkit niiden ajantasaisiin hakuohjeisiin.
5. Lautan huolto ja kunnossapito
- Lautan toimivuus edellyttää säännöllistä huoltoa:
 - kasvillisuuden niitto ja kasvimassan poisto 1–2 kertaa vuodessa (ravinteiden poistaminen vesistöstä edellyttää, että lautan kasvimassa kerätään pois, ei jätetä lahoamaan veteen)
 - kiinnitysten, ankkuroinnin ja rakenteiden tarkistus vähintään kerran vuodessa (esim. keväällä)
 - mahdollisten myrsky- tai jäävaurioiden korjaus.
 - Vuosittaiset ylläpitokulut yhdelle pienelle (n. 10–15 m²) lautalle ovat suuntaa-antavasti noin 300–550 € / vuosi silloin, kun hoito ostetaan palveluna. Jos ulkopuolinen vedenlaadun seuranta sisällytetään lautan käyttöön, vuosikustannus voi olla noin 500–900 € / vuosi.

6. Lauttojen investointikustannus
- Pieni kosteikkolautta (n. 10–15 m²) maksaa investointina:
 - valmis kaupallinen kokonaisuus (runko, kellukkeet, kasvualusta, ankkurointi, istutukset ja asennus ostopalveluna): noin 2 200–4 800 € / lautta

Päätösehdotus

Tekniikkalautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että valtuusto:

1. Merkitsee edellä mainitun selvityksen veden laatua parantavista kosteikkolautoista tiedoksi,
2. Toteaa, että Pyhtään kunnalla ei ole omistuksessaan vesialueita, minkä vuoksi kunnalla ei ole mahdollisuutta toimia kosteikkolauttojen pääasiallisena toteuttajana omilla vesialueillaan,
3. Toteaa, että kunnan rooli kosteikkolauttoihin liittyvissä toimissa on ensisijaisesti tiedon kokoaminen ja jakaminen, yhteistyön edistäminen vesialueiden omistajien, yhdistysten ja viranomaisten kanssa sekä mahdollisiin hankkeisiin osallistumisen harkitseminen kunnan taloudellisten ja henkilöstöressurssien puitteissa,
4. Päättää, että kunta julkaisee verkkosivuillaan (www.pyhtaa.fi) linkin Savo-Karjalan Vesienhuoltoyhdistyksen hankkeessa tuotettaviin kosteikkolautan rakennusohjeisiin, jotka julkaistaan yhdistyksen verkkosivuilla, jotka ovat vapaasti hyödynnettävissä. Ne sisältävät myös esimerkkejä järvikohteisiin sopivista kasveista.
5. Toteaa, että mahdollisista esimerkkilautoista tai muista konkreettisista investoinneista päätetään erikseen tapauskohtaisesti, vesialueen omistajan luvan, rahoituksen ja pitkän aikavälin ylläpidon turvaamisen perusteella, ja
6. Katsoo valtuustoaloitteen tulleen tällä selvityksellä loppuun käsitellyksi.

Päätös

Hyväksyttiin.

Khall 10.8.2026 § 91
151/11.06/2026

Valmistelija

Tekninen johtaja Janne Kaulio, P. 044357 5503

Päätösehdotus

Tekniikkalautakunta esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle, että valtuusto: 1. Merkitsee edellä mainitun selvityksen veden laatua parantavista kosteikkolautoista tiedoksi, 2. Toteaa, että Pyhtään kunnalla ei ole omistuksessaan vesialueita, minkä vuoksi kunnalla ei ole mahdollisuutta toimia kosteikkolauttojen pääasiallisena toteuttajana omilla vesialueillaan, 3. Toteaa, että kunnan rooli kosteikkolauttoihin liittyvissä toimissa on ensisijaisesti tiedon kokoaminen ja jakaminen, yhteistyön edistäminen vesialueiden omistajien, yhdistysten ja viranomaisten kanssa sekä mahdollisiin hankkeisiin osallistumisen harkitseminen kunnan taloudellisten ja henkilöstöressurssien puitteissa, 4. Päättää, että kunta julkaisee verkkosivuillaan () linkin Savo-Karjalan Vesienhuoltoyhdistyksen hankkeessa tuotettaviin kosteikkolautan rakennusohjeisiin, jotka julkaistaan yhdistyksen verkkosivuilla, jotka ovat vapaasti hyödynnettävissä. Ne

sisältävät myös esimerkkejä järvi-kohteisiin sopivista kasveista.5. Toteaa, että mahdollisista esimerkkilautoista tai muista konkreettisista investoinneista päätetään erikseen tapauskohtaisesti, vesialueen omistajan luvan, rahoituksen ja pitkän aikavälin ylläpidon turvaamisen perusteella, ja6. Katsoo valtuustoaloitteen tulleen tällä selvityksellä loppuun käsiteltyksi.

Päätös

Hyväksyttiin.